

Rolnummer 2150
Arrest nr. 126/2002 van 10 juli 2002

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 30*bis*, § 6, 1°, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Charleroi.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters P. Martens, M. Bossuyt, L. Lavrysen, A. Alen en J.-P. Snappe, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 20 maart 2001 in zake de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid tegen M.D. en S.S., waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 29 maart 2001, heeft de Arbeidsrechtbank te Charleroi de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 30*bis*, § 6, 1°, van de wet van 27 juni 1969 [tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders], in de restrictieve interpretatie van het Hof van Cassatie, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, doordat het de uitsluiting van de wettelijke hoofdelijkheid beperkt tot de enkele gevallen van het verbouwen, het inrichten, het herstellen, het onderhouden of het reinigen van een bestaande individuele woongelegenheden, zonder een uitsplitsing tussen het particuliere gedeelte en het beroepsgedeelte van een woonhuis toe te staan, in het geval waarin de medecontractant van de niet-geregistreerde aannemer zijn woonhuis ten dele aanwendt voor de uitoefening van een beroepsactiviteit als zelfstandige ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

M.D. en S.S. hebben de verbouwingswerken aan de woning die zij in Binche hadden verworven, toevertrouwd aan de c.v. « C.L.M. »; zij hebben vijf facturen ontvangen voor een totaalbedrag van 1.600.000 frank. In dat gebouw hebben zij zowel hun woning als het kapsalon dat door M.D. wordt uitgebaat, ondergebracht.

Met instemming van de belastingcontroleur werd het geheel van de uitgevoerde werken opgesplitst in, enerzijds, de werken voor uitsluitend privé-doeleinden, die werden berekend op 533.000 frank, waarop 6 pct. B.T.W. werd toegepast en betaald, en, anderzijds, werken berekend op 1.067.000 frank waarvan twee derden als bedrijfslasten werden afgeschreven.

Bij vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Charleroi werd de c.v. « C.L.M. » op 5 juni 1990 failliet verklaard.

De R.S.Z. heeft op 23 april 1993 M.D. en S.S. gedagvaard tot betaling van het bedrag van 1.805.524 frank, vermeerderd met de intresten sedert 13 augustus 1992, met toepassing van de hoofdelijke aansprakelijkheid voorgeschreven bij artikel 30*bis*, § 1, van de wet van 27 juni 1969 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gewijzigd bij artikel 62 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering.

De verweerders voor de feitenrechter voeren aan dat hun gebouw hoofdzakelijk dienst doet als privé-woning, zodat de door de c.v. « C.L.M. » uitgevoerde werken onder de toepassing vallen van de uitzonderingen die zijn voorgeschreven bij artikel 30*bis*, § 6, van de voormelde wet van 27 juni 1969.

De verwijzende rechter stelt evenwel vast dat het Hof van Cassatie in zijn arrest van 21 mei 1990 voor recht heeft gezegd dat de uitzondering waarin het voormelde artikel 30*bis*, § 6, 1°, voorziet, in enge zin moet worden opgevat en enkel betrekking heeft op de individuele woongelegenheden in de gebruikelijke betekenis van het woord, namelijk het onroerend goed dat voor bewoning en niet voor gemengd gebruik bestemd is.

In die interpretatie is het voormelde artikel, volgens de verweerders, in strijd met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en maakt het noodzakelijk dat aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag wordt gesteld.

En dat heeft de verwijzende rechter, met de bovenvermelde vraag, gedaan op advies van de arbeidsauditeur.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 29 maart 2001 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 22 mei 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld met rechter J.-P. Snappe.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 19 juni 2001 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 26 juni 2001.

De Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 20 juli 2001 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 28 juni 2001 en 28 februari 2002 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 29 maart 2002 en 29 september 2002.

Bij beschikking van 19 december 2001 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 16 januari 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad en zijn advocaat bij op 21 december 2001 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 16 januari 2002 :

- is verschenen : Mr. A. Gillet, advocaat bij de balie te Nijvel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en E. De Groot verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

Bij beschikking van 28 februari 2002 heeft het Hof gezegd dat rechter E. De Groot, wettig verhinderd, als rechter-verslaggever vervangen is door rechter M. Bossuyt, de debatten heropend en de dag van de terechtzitting bepaald op 26 maart 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad en zijn advocaat bij op 5 maart 2002 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 26 maart 2002 :

- is verschenen : Mr. A. Gillet, advocaat bij de balie te Nijvel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en M. Bossuyt verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de prejudiciële vraag

A.1. De Ministerraad stelt vast dat aan het Hof wordt gevraagd zich uit te spreken over een interpretatie die door het Hof van Cassatie aan een wetsartikel is gegeven. Hij herinnert in dat verband aan het arrest nr. 26/2000 van 1 maart 2000, waarmee het Hof de exceptie van onbevoegdheid heeft verworpen volgens welke het, door zich over een dergelijke interpretatie uit te spreken, inbreuk zou hebben gemaakt op de bevoegdheden van de justitiële gerechten.

Ten gronde

A.2.1. Na te hebben herinnerd aan de context van de in het geding zijnde bepaling, namelijk de bestrijding van de bedrieglijke praktijken van de koppelbazen in de bouwsector, voert de Ministerraad aan dat de bij de wet vastgestelde criteria van onderscheid, namelijk « individuele woongelegenheid » bewoond door « eenieder », objectief zijn en dat zij berusten op een verantwoording die pertinent is ten opzichte van het doel van de maatregel, namelijk de strijd tegen de clandestiene koppelbazen. Het is dus logisch en pertinent aan eenieder de verplichting op te leggen de fraude te bestrijden; die verplichting is niet bijzonder zwaar vermits het erom gaat na te gaan of zijn medecontractant geregistreerd is.

A.2.2. Er is geen discriminatie in zoverre die verplichting niet wordt opgelegd aan de particulier die niet een deel van zijn woning voor beroepsdoeleinden gebruikt. Zo ook is het verbod, voor een persoon die slechts een gedeelte van zijn onroerend goed voor beroepsdoeleinden gebruikt, om de betaalde facturen uit te splitsen op basis van de gedeelten van de onroerende goederen waarop zij betrekking hebben en daardoor zijn hoofdelijkheid te beperken tot de facturen die betrekking hebben op het beroepsgedeelte, niet in strijd met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De vraag dient dus ontkennend te worden beantwoord.

- B -

B.1. Artikel 30*bis* van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, zoals van toepassing op het geschil voor de verwijzende rechter, bepaalde :

« § 1. Eenieder die voor de uitvoering van de door de Koning te bepalen werkzaamheden een beroep doet op iemand die niet geregistreerd is als aannemer voor de toepassing van dit artikel en van artikel 299*bis* van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, is hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling van de bijdragen voor sociale zekerheid, de bijdrageopslagen en verwijlintresten verschuldigd door zijn medecontractant aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. Deze aansprakelijkheid wordt beperkt tot 50 pct. van de totale prijs van het werk, exclusief belasting over de toegevoegde waarde.

[...]

§ 3. Degene die een beroep doet op een niet geregistreerde medecontractant voor de uitvoering van een in § 1 bepaalde werkzaamheid, is verplicht bij iedere betaling die hij aan die medecontractant doet, 15 pct. van het door hem verschuldigde bedrag, exclusief belasting over de toegevoegde waarde, in te houden en te storten bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid volgens de door de Koning te bepalen modaliteiten. De aldus gestorte bedragen worden in voorkomend geval in mindering gebracht van het bedrag waarvoor hij bij toepassing van § 1 aansprakelijk gesteld wordt.

[...]

Onverminderd de toepassing van de sancties voorzien in artikel 35, eerste lid, 3°, is degene die de in de voorgaande leden bedoelde storting niet verricht heeft, aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een bijslag verschuldigd gelijk aan het dubbel van het te betalen bedrag. De Koning bepaalt onder welke voorwaarden deze bijslag geheel of gedeeltelijk kan kwijtscholden worden.

[...]

§ 6. Dit artikel is niet van toepassing op :

1° het verbouwen, het inrichten, het herstellen, het onderhouden of het reinigen van een bestaande individuele woongelegenhed;

2° het bouwen van een eengezinswoning die anders dan in groepsverband wordt opgericht op initiatief en voor rekening van een particulier. De Koning omschrijft het begrip groepsverband. »

B.2. De verwijzende rechter ondervraagt het Hof over de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet van het voormelde artikel 30*bis*, § 6, 1°, van de wet van 27 juni 1969, niet doordat het in een uitzondering voorziet voor het verbouwen, het inrichten, het herstellen, het onderhouden of het reinigen van een bestaande individuele woongelegenhed, maar doordat het, volgens vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie (Cass. 9 januari 1988, *Arr. Cass.*, 1989, nr. 257; Cass. 5 september 1988, *Arr. Cass.*, 1989, nr. 4; Cass. 21 mei 1990, *Arr. Cass.*, 1990, nr. 554), niet toestaat dat het privé-gedeelte en het beroepsgedeelte worden opgesplitst in het geval waarin de medecontractant van de niet-geregistreerde aannemer zijn woonhuis gedeeltelijk gebruikt voor de uitoefening van een zelfstandige beroepsactiviteit.

B.3. In zoverre de in het geding zijnde bepaling enkel betrekking heeft op de individuele woongelegenhed in de gebruikelijke betekenis van het woord, namelijk het onroerend goed dat voor bewoning en niet voor professioneel gebruik is bestemd, brengt zij een verschil in behandeling teweeg tussen een particulier die werken, als omschreven in die bepaling,

uitvoert in een bestaande individuele woongelegenheden die uitsluitend voor huisvesting wordt gebruikt en een particulier die dergelijke werken uitvoert in een woongelegenheden die deels voor huisvesting wordt gebruikt en deels wordt aangewend voor de uitoefening van een zelfstandige beroepsactiviteit en waarbij de werken de beide gedeelten van de woongelegenheden betreffen. Immers, enkel de eerstgenoemde wordt begrepen onder de uitzondering bedoeld in artikel 30*bis*, § 6, 1°, van de wet van 27 juni 1969, terwijl de laatstgenoemde die uitzondering niet kan genieten en zijn hoofdelijkheid niet kan beperken, zelfs niet in de vorm van een uitsplitsing van de werken betreffende het woongedeelte en die betreffende het beroepsgedeelte, en bijgevolg voor het geheel van de werken onder de toepassing van artikel 30*bis*, §§ 1 en 3, van dezelfde wet valt.

B.4.1. De in het geding zijnde bepaling maakt deel uit van een geheel van maatregelen ter bestrijding, op een meer doeltreffende wijze dan in het verleden, van de bedrieglijke praktijken van de koppelbazen, die, enerzijds, bestaan « uit het niet-betalen van sociale bijdragen, de bedrijfsvoorheffing en de B.T.W. en, anderzijds, uit het bezetten van een belangrijk aantal werkplaatsen door personen die sociale uitkeringen genieten (pensioen, werkloosheidsvergoeding en uitkeringen ZIV) en wier prestaties in strijd zijn met de betrokken uitkeringsreglementering, of door buitenlanders. In beide gevallen is het effect een even grote vermindering van het aanbod voor de werknemers die een regelmatige betrekking zoeken » (*Parl. St.*, Senaat, 1977-1978, nr. 415-1, p. 36).

B.4.2. Luidens dezelfde parlementaire voorbereiding betreffen die maatregelen de sectoren van de fiscale wetgeving, de sociale wetgeving, de wetgeving op de overheidsopdrachten en de wetgeving op het handelsregister. Artikel 30*bis* van de wet van 27 juni 1969 maakt deel uit van de tweede categorie van maatregelen. Het was de bedoeling van de wetgever « ertoe te komen dat geen beroep meer wordt gedaan op personen van wie verwacht kan worden dat ze hun verplichtingen als werkgever niet zullen naleven » (*ibid.*, p. 39).

B.5.1. Het onderscheid in behandeling tussen de personen bedoeld in B.3 steunt op een objectief criterium, namelijk de bestemming van de werken die zij hebben laten uitvoeren.

B.5.2. Dat criterium van onderscheid is tevens pertinent ten opzichte van het doel van de maatregel, zoals omschreven in B.4. De wetgever, die de strijd tegen de frauduleuze activiteiten van de koppelbazen wenste op te drijven, vermocht de door hem toegestane uitzonderingen restrictief te omschrijven en te beperken tot die werken die exclusief betrekking hebben op een bestaande individuele woongelegenheden of op een eengezinswoning die anders dan in groepsverband wordt opgericht.

B.5.3. Ook al is het gewettigd dat de wetgever ernaar streeft fraude te voorkomen in sectoren waarin hij heeft vastgesteld dat die fraude aanzienlijk is, toch dient hij ervoor te zorgen dat de genomen maatregelen niet verder gaan dan hetgeen daartoe noodzakelijk is. Het Hof moet bijgevolg nagaan of de in het geding zijnde maatregel niet onevenredig is.

B.5.4. Rekening houdend met het doel van de wetgever dat erin bestaat dat in alle andere gevallen dan die welke zijn omschreven in de uitzonderingen bedoeld in artikel 30*bis*, § 6, eenieder ertoe wordt aangespoord een beroep te doen op een geregistreerde aannemer, brengt de in het geding zijnde maatregel geen onevenredige gevolgen teweeg, daar, wat de werken aan het beroepsgedeelte van de woning betreft, de betrokken opdrachtgever steeds verplicht is na te gaan of zijn aannemer geregistreerd is. Het Hof ziet niet in in welk opzicht een overdreven verplichting aan de opdrachtgever zou worden opgelegd vermits het waarschijnlijk dezelfde aannemer zal zijn die de totaliteit van de werken en dus ook aan het woongedeelte zal uitvoeren.

Ten slotte kan van één en dezelfde persoon bezwaarlijk worden verwacht dat hij, met betrekking tot de naleving van de wettelijke vereisten door zijn medecontractant, een grotere oplettendheid aan de dag legt voor het deel van de werken dat het beroepsgedeelte betreft dan voor het deel dat het privé-gedeelte betreft.

B.6. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 30*bis*, § 6, 1°, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet in zoverre het niet geldt voor de in die bepaling omschreven werken aan een bestaande individuele woongelegenhed die deels voor huisvesting en deels voor een zelfstandige beroepsactiviteit wordt gebruikt, wanneer de werken beide gedeelten van de woongelegenhed betreffen.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 10 juli 2002.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior